

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Психологічне консультування (за категоріями клієнтів)

Ступінь вищої освіти:	Бакалавр
Спеціальність:	053 Психологія/Освітня програма Практична психологія
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	4,0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	іспит

Автор курсу та лектор:

к. психол. наук, доцент Побокіна Галина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

pobokina@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-066-923-16-16

телефон

Viber, телеграм

месенджер

аудиторія за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:	<p>Метою лекційних занять за дисципліною є надання психологічної допомоги, тобто розмова із психологом повинна допомогти людині у вирішенні її проблем і налагодженні міжособистісних стосунків з оточуючими.</p> <p>Метою самостійної роботи за дисципліною є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвиток морально-вольових зусиль; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.</p>
Результати навчання:	<p>Знання: основних принципів консультування; динаміки і структури консультативного процесу: етапів і стадій; основних ефектів і феноменів консультування; особливостей консультування: дітей і підлітків.</p> <p>Вміння: проводити і аналізувати консультативну бесіду; володіти навичками (вербальними і невербальними) підтримки контакту, використовувати в бесіді базові навички активного слухання; володіти технікою отримання і аналізу інформації в консультуванні.</p>
Передумови до початку вивчення:	<p>Для опанування дисципліни: «Психологічне консультування» студент повинен мати знання з дисциплін: загальна психологія, психофізіологія, педагогічна психологія, дитяча психологія, експериментальна психологія, диференціальна психологія, ергономіка, психологія постстресових реабілітацій, психологія екстремальних та кризових ситуацій, патопсихологія, медична психологія, психологія праці в особливих умовах, психологічний спецпрактикум, психологія сім'ї, психотерапія.</p>

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у створенні умов для засвоєння студентами цілісної системи знань на основі наукового підходу до практики психологічного консультування; в ознайомленні з основними параметрами процесу консультування: умовами, структурою, динамікою, чинниками, що впливають на характер протікання консультативного процесу, ефектами і результатами; у придбання базових умінь і навичок, необхідних консультантові в практичній діяльності; у формуванні та розвитку професійно та особистісно важливих якостей майбутніх фахівців.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно їх дотримуватись.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати й узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання і саморозвитку.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР 1. Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР 2. Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань.

ПР 5. Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації раннього втручання).

ПР 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПР 16. Знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л//ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Загальне уявлення про психологічне консультування Особистість психолога-консультанта у психологічному консультуванні	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Концепція психологічного консультування. Відмінності консультування та психотерапії. Предмет консультативної психології Моделі консультативної психології Принципи психологічного консультування Види психологічного консультування Роль і місце консультанта у консультації Модель ефективного психолога – консультанта. Особисті якості психолога-консультанта. Система цінностей консультанта.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
2	Консультування в контексті різних наукових теорій	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Консультування в парадигмі психоаналітичного підходу Когнітивно-поведінковий підхід в консультуванні. Клієнт-центрована теорія К.Роджерса Арт-терапія та її можливості в консультуванні Консультативна діяльність в екзистенційній психології	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
3	Підходи у психологічному консультуванні. Психологічне здоров'я. Процес психологічного консультування. Техніки психологічного консультування	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття підходу у психологічному консультуванні. Проблемно-орієнтоване консультування. Особистісно-орієнтоване консультування. Рішення – орієнтоване консультування. Духовно-орієнтоване консультування. Руйнування полярності оцінної позиції клієнта. Поняття підходу у психологічному консультуванні. Існуючі види підходів. Підходи до визначення поняття здоров'я. Концепція здоров'я. Рівні розгляду здоров'я. Критерії психічного здоров'я. Чинники ризику порушення здоров'я. Консультативний контакт. Вербальний та невербальний контакт. Терапевтичний клімат. Етапи психологічного консультування. Перша зустріч із клієнтом. Особливі феномени у професійній взаємодії психолога з клієнтом. Перенесення та контрперенесення. Техніки слухання Техніки впливу.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
4	Робота з індивідуальним стилем життя та сценарієм у психологічному консультуванні. Психологічні тренінги	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття індивідуального стилю. Чинники життєвих індивідуальних стилів. Життєвий сценарій у психологічному консультуванні. Види життєвих сценарій. Методи дослідження життєвого стилю та сценарію. Поняття та характеристика. Види. Тренінги розвитку саморегуляції. Комунікативні тренінги. Тренінги особистісного зростання. Навчальні тренінги	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
5	Телефонне консультування.	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття та особливості. Переваги і недоліки. Етапи. Психологічний аналіз діяльності консультанта. Особистісні особливості психолога-консультанта на телефоні довіри. Проблема ефективності телефонного консультування.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
6	Основи сімейного консультування	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Основні принципи консультування у сім'ї. Традиційні моделі сімейного консультування. Професійна позиція консультанта щодо його функції. Психологічна допомога сім'ї, яка чекає на дитину. Консультування сім'ї щодо розлучення. Консультування з приводу складнощів у взаєминах з дітьми	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
7	Психологічне консультування в сфері освіти	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Основні проблеми (запити), з якими звертаються до психолога-консультанта в закладах освіти. Консультування батьків та педагогів щодо взаємодії з дітьми різного віку. Ефективні способи практичного розв'язання проблем: Консультування з розвитку здібностей школярів. Особливості консультування щодо розвитку інтелектуальних здібностей. Особливості консультування щодо розвитку мнемонічних здібностей. Особливості консультування з проблеми розвитку комунікативних здібностей. Особливості консультування щодо поліпшення організаторських здібностей клієнта. Загальні принципи роботи з батьками в процесі консультування. Бесіда. Цілі та правила бесіди з батьками. Індивідуальна та групова форми роботи психолога з батьками. Батьківські групи. Тренінг для батьків. Основна роль консультанта. Психологічні умови формування батьківської компетентності.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
8	Кризове консультування. Психологічне консультування під час переживання втрати.	денне 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Поняття та види. Умови ефективності консультування. Стадії консультування. Сутність психологічного консультування під час переживання втрати. У зв'язку зі втратою, пов'язаною зі смертю близької людини. Консультація при розлученні.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
9	Консультативна робота з різними віковими групами дітей. Особливості психологічного консультування підлітків та юнацтва.	денне 2/0/2 заочна 0/0/0	Особливості роботи психолога з дітьми. Функції. Умови ефективності роботи консультанта для ефективного роботи з дітьми. Поняття консультування підлітків та юнацтва. Робота з підлітковою кризою. Робота з проблемою професійного вибору.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
10	Психологічне консультування з проблем, пов'язаних з віковими кризами у дорослих. Психологічне консультування безробітних.	денне 2/0/2 заочна 0/0/0	Поняття, види та характеристики вікових криз. Специфіка психологічного консультування з проблем вікових криз у дорослих. Психологічні особливості безробітних. Психологічне консультування безробітних. Організаційно-документальне забезпечення психологічного консультування безробітних у рамках служби зайнятості.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
	Загальна кількість аудиторних занять	денне 20/0/20 заочне 2/0/2		

Рекомендована література

1. Магдисюк Л.І. Основи психологічного консультування : навч. посіб. / Людмила Іванівна Магдисюк, Раїса Петрівна Федоренко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 360 с
2. Цільмак О.М., Лефтеров В.О. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі : навчально-наочний підручник / за заг. ред. О. М. Цільмак. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020, 266 с. - з іл.
3. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Практикум психологічного консультування в юридичній сфері: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 320 с.
4. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Програма сертифікатного курсу з підвищення тренерської компетентності за напрямом «Практична психологія у сфері кризової психології». Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 92 с.
5. Федоренко Р. П., Мушкевич М. І. , Дучимінська Т. І., Магдисюк Л. І. Психологія молоді сім'ї: монографія. Вид. 2-ге, доповн. та змін. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 392 с.
6. Федоренко Р. П., Мушкевич М. І., Коширець В. В. Психологічне консультування: зміст, прийоми, технології. Вид. 2-ге, змін. та доп. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 368 с
7. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 480 с.
8. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях / Л.А. Опанасенко – Миколаїв : Іліон, 2019. – 134 с.
9. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
10. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
11. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
12. <http://www.nbuiv.gov.ua/>-Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.

Методичне забезпечення

1. Ковальова І.Б., Попова Г.В. Основи психологічного консультування: методичні вказівки для студентів усіх форм навчання зі спеціальності психологія / І.Б. Ковальова, Г.В. Попова – Харків: НТУ «ХП», 2023. – 55 с.
2. Магдисюк Л. І. Методичні рекомендації до курсу «Психологічне консультування» / Людмила Іванівна Магдисюк. – Луцьк: Вежа-Друк, 2022. – 40 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	10 (по 1,43 балів за 1 ЛК)
Практичні заняття	28 (7 практичних по 4 бали за 1 ПК)
Самостійна робота (контрольні роботи, реферати, есе, презентації, опрацювання наукової літератури тощо)	32
Підсумковий екзаменаційний (заліковий) тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення (використання ідей, розробок, тверджень, статистичних або експериментальних відомостей інших авторів) повинні бути оформлені відповідними посиланнями на першоджерела. Списування або копіювання є категорично забороненими. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Перезарахування кредитів, отриманих у неформальній освіті:

Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Завдання і заняття:

Усі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають

відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі вищої освіти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі вищої освіти:

- дотримуються етичних правил поведіння;
- знаходяться на своєму навчальному місці;
- не заважають викладачу проводити заняття та іншим здобувачам навчатися.

Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.